DILMUROD XOLDOROV

HOZIRGI ADABIY JARAYON: O‘ZBEK QISSALARI USLUBI

Uslubiy qo‘llanma

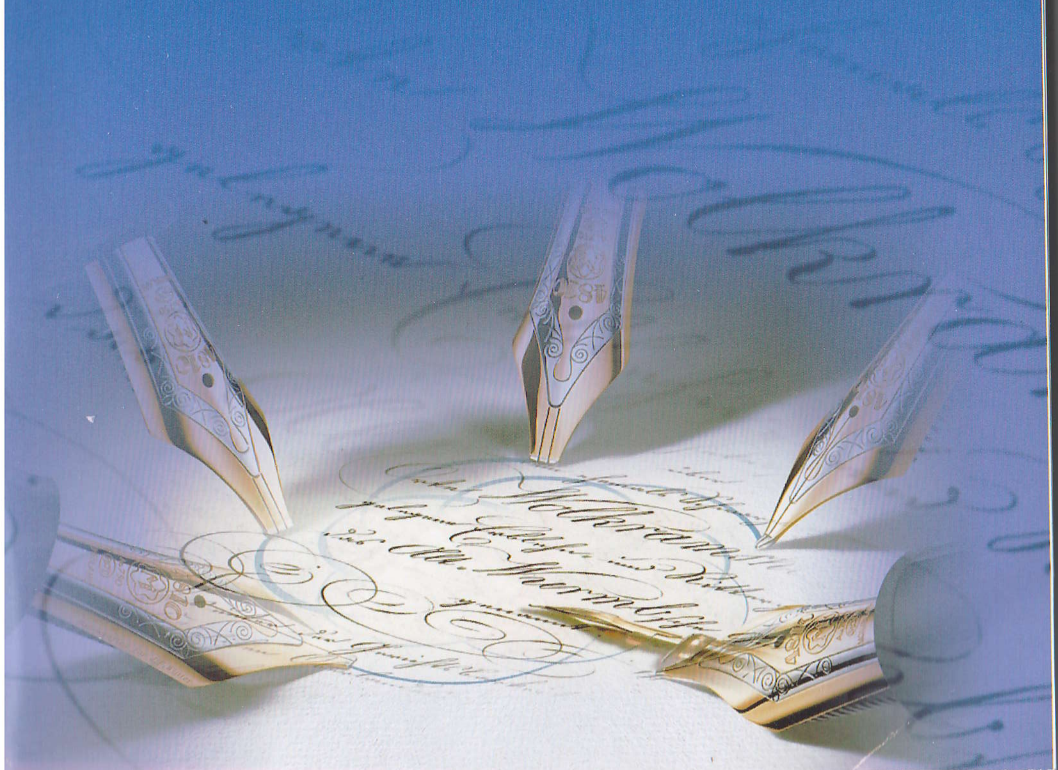

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

DILMUROD XOLDOROV

HOZIRGI ADABIY JARAYON: O‘ZBEK QISSALARI USLUBI

Uslubiy qo‘llanma

«Nodirabegim» nashriyoti
Toshkent – 2020

UO‘K 633.511-631-5
КБК 37.231-2

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Kengashining 2019-yil 30-sentabrdagi yig‘ilishida 2-bayonnoma bilan nashrga tavsiya qilingan.

Mas’ul muharrir
Bahodir Karimov, *filol.f.d., professor*

Taqrizchilar
Islomjon Yoqubov, *filol.f.d., professor;*
Abdulla Ulug‘ov, *filol.f.n. dotsent*

Xoldorov, D.

Hozirgi adabiy jarayon: o‘zbek qissalari uslubi (Matn): uslubiy qo‘llanma. D. Xoldorov. – T.: Nodirabegim nashriyoti, 2019, 84 b.
ISBN 978-9943-5222-3-7

Mazkur uslubiy qo‘llanmada o‘zbek qissalari tadriji, uning uslubiy o‘ziga xosligi, zamonaviy qissalardagi uslubiy yangilanishlar haqida fikr bildirilgan. Shuningdek, Abdulla Qodiriy, G‘afur G‘ulom, Abdulla Qahhor, Asqad Muxtor, Odil Yoqubov, Normurod Norqobilov, Shoyim Bo‘tayev, Nazar Eshonqul, Ulug‘bek Hamdam va Shodiqul Hamrolar qissalari uslub jihatdan tahlil qilingan. Qo‘llanma barcha adabiyotshunoslar, tadqiqotchilar va adabiyot ilmi bilan shug‘ullanayotgan magistrantlar va «Hozirgi adabiy jarayon» fanini o‘qiyotgan talabalarga mo‘ljallangan.

UDK 633.511-631-5
BBK 37.231-2

© Dilmurod Xoldorov, 2020
© «Nodirabegim» nashriyoti, 2020

ISBN 978-9943-5222-3-7

KIRISH

POETIK MATNDA BADIIY USLUBNING O‘RNI

♦ **Reja:**
1. ***Ijod jarayoni va uslubning umumiy xususiyatlari.***
2. ***Ijodkor shaxsi va badiiy asar uslubi.***
3. ***Uslub nazariyasi haqidagi ilmiy qarashlar.***
4. ***Uslubning tarkibiy qismlari.***

Tayanch so‘z va iboralar: *uslub, badiiy uslub, ijodkor uslubi, oqim uslubi, davr uslubi, poetik tafakkur, ritm – so‘z – garmoniya, badiiy-estetik idrok, ijodkor shaxsi.*

Adabiyotshunoslik tarixiga e’tibor bersak, badiiy ijod tabiati, ijodkor shaxs dunyoqarashi, poetik tafakkur ko‘lami, adabiy janrlar, badiiy tasvir vositalari, san’at asarida ijodkor shaxsining namoyon bo‘lishi, voqelikni tasvirlash usullari, shuningdek, badiiy uslub haqida turli-tuman fikrlar mavjudligiga guvoh bo‘lamiz.

Qadimgi yunon mutafakkiri Arastu «Poetika»sining «Tasvirlashning turli vositalari» deb nomlanuvchi qismida shunday fikr mavjud: «Ba’zi kishilar mahorat, ba’zilar malaka sababli, yana ba’zilar tug‘ma iste’dodlari tufayli bo‘yoqlar va shakllar yordamida ko‘p narsalarning tasvirini – o‘xshashini tasvirlaydilar. Hozirgina eslab o‘tilgan san’atlarning hammasida ham alohida yo ritm, yo so‘z va yoxud garmoniya yordamida, yoki shularning hammasi uyg‘unligida tasvirlaydilar»[1]. Arastu ta’rifiga ko‘ra, san’at asari hayotda mavjud voqea-hodisalarni badiiy-estetik idrok etish, ularning o‘xshashini turli vositalar yordamida aks ettirish orqali dunyoga keladi. Badiiy adabiyotda bu jarayon, shubhasiz, so‘z orqali amalga oshadi. Badiiy tasvirga yo‘naltirilgan so‘z muayyan tartib, mantiqiy izchillik, poetik bo‘yoqdorlikni talab etadi.

---
[1] Арасту. Поэтика. Ахлоқи кабир. Риторика. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2011. 18 б.

MUNDARIJA

Poetik matnda badiiy uslubning o'rni....3
O'zbek qissalarining uslubiy o'ziga xosligi....10
Qissachilikdagi uslub yangilanishlar....21
Qissa janri rivojida jahon nasri an'analari....28
Realistik tasvir va mif insurlari uyg'unlashishi....36
Qissalarda o'tmish fojialarining aks etishi....44
Maishiy-axloqiy muammolarning badiiy talqini....52
Yangilangan uslub imkoniyatlari....59
Modern uslub tamoyillari....70
Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati....80

DILMUROD XOLDOROV

HOZIRGI ADABIY JARAYON: O'ZBEK QISSALARI USLUBI

Uslubiy qo'llanma

«Nodirabegim nashriyoti» litsenziya raqami AI № 313. 24.11.2017. Bosishga 2020-yil 3-yanvarda ruxsat etildi. Adadi 200. Buyurtma № 12.

«AVTO-NASHR» bosmaxonasida chop etildi

IZOHLAR